

Antwoord

van Gedeputeerde Staten

op vragen van

J.H. Haasnoot (50PLUS) en P.H.A. van Waaij (VVD)
(d.d. 26 november 2021)

Nummer
3797

Onderwerp
Space-cluster in Zuid-Holland

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Er zijn indicaties dat de ruimtevaartsector ("Space"), waar veel innovatie plaatsvindt, en waarbinnen al diverse instellingen en bedrijven in Zuid-Holland actief zijn, een aanzienlijk groeipotentieel heeft. De waarde van ruimtevaart komt vooral buiten het ruimtevaartdomein tot uitdrukking. Dit zijn maatschappelijke opbrengsten op het gebied van o.a. informatievoorziening, veiligheid, welvaart en welzijn. In dit verband zijn er aanwijzingen dat er in Zuid-Holland kansen liggen om meer bedrijvigheid en onderzoek naar onze provincie te halen maar dat de condities om dit mogelijk te maken onvoldoende aanwezig zijn. Om die kansen te verzilveren is het nuttig een sterkte- zwakteanalyse uit te voeren en in het verlengde daarvan te onderzoeken of de provincie Zuid-Holland een rol kan vervullen.

1. *Kunt u aangeven wat nu wordt gedaan om space gerelateerde bedrijven naar Zuid-Holland te krijgen; Kunt u daarbij aangeven of hiervoor een opdracht bij InnovationQuarter, of bij andere partijen ligt?*

Antwoord

De regionale ontwikkelingsmaatschappij InnovationQuarter (IQ) voert vanuit haar tak Foreign Investment de marketing en acquisitie uit voor de lucht- en ruimtevaartsector voor heel Zuid-Holland. IQ heeft in het kader van ruimtevaart de afgelopen jaren een aantal succesvolle acquisities uitgevoerd.

Het meest recente succesvolle acquisitietraject is Satellogic. Eind 2021 heeft deze Amerikaans/Argentijnse satellietenbouwer en aardobservatie specialist besloten in de provincie Zuid-Holland (Berkel en Rodenrijs) een nieuwe fabriek te bouwen waar straks 25 satellieten per kwartaal worden geproduceerd. De verwachting is dat dit eerst 50 fte daarna 80 fte aan nieuwe space-gerelateerde banen oplevert. IQ heeft in samenwerking met de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA) Satellogic ondersteund bij de oriëntatie op en het daadwerkelijk landen in Zuid-Holland. Zie in de bijlage het nieuwsbericht voor meer informatie.

Ook het Franse Clemessy vestigde zich vorig jaar in onze regio (op NL Space Campus in Noordwijk) met behulp van InnovationQuarter en het Space Business Incubator Center (SBIC).

IQ helpt internationale ondernemingen bij het opzetten of uitbreiden van hun activiteiten in de provincie Zuid-Holland. Deze diensten zijn vertrouwelijk, niet-bindend en gratis. IQ biedt advies en ondersteuning aan internationale bedrijven over onderwerpen als:

fiscale, juridische & financiële zaken zoals oprichtingsprocedures en fiscale stimuleringsmaatregelen, HR, werving, personeelszaken, aannemen van internationale werknemers, visa & werkvergunningen, introducties in (ruimtevaart)netwerken, clusters & potentiële partners, huisvestingsmogelijkheden en (inter)nationale scholen.

IQ heeft zowel fysiek als online marketingmateriaal ontwikkeld om het space cluster internationaal op de kaart te zetten. Tijdens internationale ruimtevaartbeurzen wordt Zuid-Holland actief gepromoot als geschikte vestigingslocatie voor nieuwe buitenlandse ruimtevaartbedrijven.

Daarnaast brengt IQ regelmatig de ruimtevaartpropositie onder de aandacht bij het internationale netwerk van ambassades, consulaten en vestigingen van de NFIA. Naast eigen acquisitiewerkzaamheden, worden op deze manier ook nieuwe leads en projecten uit dit netwerk bij IQ aangedragen. Omdat 80% van alle ruimtevaartactiviteiten in Nederland in Zuid-Holland plaatsvindt, staat de Zuid-Hollandse ruimtevaartpropositie bijna gelijk aan de nationale ruimtevaartpropositie.

2. *Wat zouden hiernaast andere manieren kunnen zijn waarop Provincie Zuid-Holland zelf zou kunnen bijdragen van het versterken van het space cluster?*

Antwoord

Naar aanleiding van de wens vanuit Provinciale Staten heeft Gedeputeerde Staten de afgelopen jaren een stevige inzet gepleegd op de versterking van het space cluster. Deze inzet is eerder beschreven in de afhandeling motie 751M Belang van ESTEC (kenmerk PZH-2019-676581049). Maar liefst 80% van de Nederlandse ruimtevaartactiviteiten vindt plaats in Zuid-Holland. De inzet van de provincie ter versterking van het space cluster is ook beschreven in het Programma Zuid-Hollandse Economie, waarvan uw staten een update hebben ontvangen en die op 10 november 2021 in PS was geagendeerd, tijdens de behandeling van de Begroting 2022.

Samengevat zet de provincie in op:

- **Het stimuleren van innovatie:** via de subsidieregeling MIT Zuid-Holland, de inzet van InnovationQuarter en EFRO Kansen voor West;
- **Het stimuleren van clusters en netwerken voor innovatie:** met name via de subsidieregeling RNIZ. SpaceNed heeft in 2020 een meerjarige RNIZ-subsidie ontvangen (2021-2024). De activiteiten van SpaceNed t.b.v. RNIZ zijn gericht op versterking van de positie van de Nederlandse ruimtevaartsector en zijn onder te verdelen in de categorieën 'Versterking van het netwerk' en 'Handelsbevordering');
- **Het versterken van innovatiemilieus:**
 - **Door met € 7 mln. bij te dragen aan de herhuisvesting van het Netherlands Institute for Space Research (SRON) naar Zuid-Holland.** De nieuwbouw voor de Headquarters van SRON in Leiden is in de zomer

van 2021 in gebruik genomen en wordt binnenkort officieel geopend. De verhuizing van SRON naar Leiden schept nieuwe kansen voor versterking van het nationale ruimteonderzoek én voor de economie en het kennisklimaat in Zuid-Holland. Ruimteonderzoeksinstituut SRON bouwt onder meer hoogwaardige technologische instrumenten voor sterrenkundig onderzoek, aardgericht onderzoek (onder meer voor klimaatonderzoek) en onderzoek naar exo-planeten;

- **door bij te dragen aan de ontwikkeling van NL Space Campus**, voorheen Space Campus Noordwijk geheten. Dit op basis van de in september 2018 gesloten Regio Deal ESTEC en Space Campus Noordwijk. NL Space Campus heeft als doel een plek voor open innovatie te creëren waarbij de aanwezigheid van ESA ESTEC nog sterker wordt verbonden aan de kennispartner LDE-universiteiten en het space ecosysteem van Nederland. Dit betreft naast de inhoudelijke ontwikkeling van de campus ook het doorontwikkelen van de fysieke omgeving van de campus. **De provincie Zuid-Holland investeert € 8 mln. in de ontwikkeling van NL Space Campus;**
- **Steunen van de lobby voor space richting het Rijk voor meer middelen voor space.** Er staan positieve kwalificaties voor ruimtevaart in het nieuwe regeerakkoord. Heel belangrijk voor onze regionale economie én voor grote maatschappelijke vraagstukken als klimaat en veiligheid. De space sector denkt graag mee en heeft een inspirerende Nationale Agenda Ruimtevaart opgesteld. Hierin staat de oproep aan het nieuwe kabinet om een Nationaal Programma Ruimtevaart op te stellen met een lange termijn visie. Dat steunt de Provincie Zuid-Holland – waar 80% van de Nederlandse ruimtevaartactiviteiten plaatsvindt – van harte. De komende tijd zal de (gezamenlijke) lobby voor space voortgezet worden.
- **Internationalisering:** met name via de Action Agenda Cooperation in the space sector between Bremen and Zuid-Holland. De Actie Agenda is een samenwerking tussen SpaceNed, Provincie Zuid-Holland, Aviaspace Bremen en Free Hanseatic City of Bremen. Een nieuwe ontwikkeling op het vlak van internationalisering vormt de deelname van Zuid-Holland aan het S3 Platform Space dat zich richt op 'Waardeketen toegang tot de ruimte'. Over de internationaliseringsactiviteiten van de provincie, zo ook die in het kader van space, worden uw staten jaarlijks geïnformeerd.

3. *Zou een verder verdiepend onderzoek kunnen helpen om hier gerichte inzet op te plegen? Zo ja, bent u daartoe bereid? Zo nee, waarom zou verder onderzoek niet helpen?*

Antwoord

De propositie voor ruimtevaart in Zuid-Holland is al sterk. Het cluster is goed geïnventariseerd en nauw met elkaar verbonden. Het betreft zo'n 80 bedrijven, organisaties en kennisinstellingen, met circa 5000 werkzame personen (waarvan circa de helft bij ESA/ESTEC). Voor acquisitiedoeleinden is goed bekend wat de sterktes en zwaktes zijn. Gestreefd wordt om bedrijven te acquireren die van toegevoegde waarde voor de ontwikkeling van het cluster zijn.

We achten een verdiepend onderzoek op dit moment niet nodig.

